

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра тактико-спеціальних дисциплін
(назва)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Начальник кафедри

полковник О.ЧЕРНЯВСЬКИЙ

“ _____ ” _____ 20__ року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

вид дисципліни загальна підготовка (обов'язкова)
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання денна
(денна/заочна)

Обсяг дисципліни: 1,5 кредити ECTS 45 годин.

Лекцій: 2 години.

Групові заняття: 24 годин.

Форма контролю: модульний контроль, диференційований залік.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”:
7 семестр.

Мова викладання: українська.

Мета:

Метою викладання навчальної дисципліни “Безпека військової діяльності” є процес формування у курсантів стійких уявлень про важливість та безумовну обов’язковість здійснення повного обсягу заходів спрямованих на забезпечення безпечного виконання завдань особовим складом під час бойової підготовки та повсякденної діяльності військ.

Компетентності:

1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Організовувати роботу підрозділу із дотриманням заходів безпеки та охорони праці (ЗК-4).

2. Здатність стійко переносити фізичні навантаження, нервово-психічні напруження і несприятливі фактори професійної діяльності, виконувати фізичні вправи, спеціальні прийоми та дії, а також їх нормативи. Організовувати процес підготовки військовослужбовців для забезпечення їх фізичної готовності до виконання навчально-бойових завдань за призначенням (ЗК-6).

3. Здатність використовувати знання та розуміння конструкції озброєння та військової техніки для організації технічно правильної експлуатації та зберігання, вживати заходів для утримання їх у справному стані (ФК-3).

4. Здатність організовувати діяльність підрозділу із дотриманням заходів безпеки та вимог охорони праці (ФК-4).

5. Здатність організовувати та управляти технічним забезпеченням танкового (механізованого) підрозділу у різних видах бою та на марші (ФК-6).

6. Здатність аналізувати, досліджувати основні елементи приводів наведення і систем стабілізації автоматичних систем управління озброєнням, здійснювати перевірки, регулювання та налагоджувати параметри пристроїв зокрема і приводів наведення стабілізаторів бронетанкового озброєння в цілому (ФК-7).

7. Здатність аналізувати, досліджувати, організовувати технічно правильну експлуатацію та зберігання озброєння, бойової та іншої техніки підрозділу, вживати заходів для утримання їх у справному стані (ФК-8).

8. Здатність здійснювати безпечну експлуатацію бронетанкової та іншої техніки підрозділу (ФК-10).

Результати навчання:

1. Знання та навички щодо організації та здійснення безпечної навчально-бойової діяльності (ПРН 4).

2. Фізична готовність до професійної діяльності. Знання та вміння організації та проведення фізичної підготовки з особовим складом (ПРН 6).

3. Вміння організовувати (проводити) поточний відновлювальний ремонт озброєння і військової техніки, готувати озброєння і військову техніку до проведення військового ремонту (ПРН 10).

4. Вміння проводити технічну діагностику та здійснювати військовий ремонт бронетанкового озброєння та військової техніки, приймати обґрунтовані рішення з її бойового застосування (ПРН 12).

5. Вміння читати структурні, функціональні і принципові схеми та схеми з'єднань електрообладнання, готувати до роботи та перевіряти працездатність пристроїв, приладів і вузлів автоматизованих систем управління озброєнням зокрема і систем управління вогнем в цілому, використовувати контрольно-вимірювальні прилади для діагностики та пошуку несправностей в автоматизованих систем управління озброєнням бойових машин, самостійно вивчати та оцінювати вдосконаленість пристроїв та приладів систем управління вогнем нових зразків бронетехніки (ПРН 13).

6. Вміння планувати та організовувати технічно правильну експлуатацію та ремонт озброєння, бойової та іншої техніки підрозділу, вживати заходи щодо утримання їх в справному стані (ПРН 14).

7. Вміння перевіряти технічний стан озброєння, бойової та іншої техніки підрозділу, проводити оцінку основних показників ефективності озброєння і військової техніки (ПРН 16).

Теми, що розглядаються:

Кредитний модуль 1. Теоретичні основи безпеки військової діяльності.

Змістовий модуль 1. Етапи формування безпеки військової діяльності як науки.

Змістовий модуль 2. Здоровий спосіб життя та безпека військової діяльності.

Змістовий модуль 3. Людина як елемент системи.

Змістовий модуль 4. Соціально-політичні та соціальні небезпеки.

Змістовий модуль 5. Небезпечні становища. Ризик – оцінка небезпеки.

Змістовий модуль 6. Небезпеки життєдіяльності людини в природному середовищі.

Змістовий модуль 7. Безпека життєдіяльності людини в умовах надзвичайної ситуації.

Кредитний модуль 2. Безпека військової діяльності.

Змістовий модуль 8. Організація безпеки військової діяльності у підрозділі.

Змістовий модуль 9. Особливості безпеки військової діяльності підрозділів в ході бойової підготовки.

Форма та методи навчання:

денна форма навчання;

Пояснювально-ілюстраційний метод, при якому викладач доводить готову інформацію різними засобами, а курсанти її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, відео- і кінофільми, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін.

Репродуктивний метод, головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача. Він повинен використовуватися при проведенні практичних занять.

Вищевказані методи надають курсантам знання, вміння, навички. Для розвитку їх творчих здібностей викладач повинен використовувати методи проблемного навчання: проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, винахідницький метод.

Проблемне викладання використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння курсантом способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає курсантів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички творчого мислення.

Частково-пошуковий (евристичний) метод служить меті поступового наближення курсантів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань по прийняттю рішення на бій, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить сам курсант.

Винахідницький метод є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду творчої діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: завдання на самопідготовку.

Методи контролю:

Вхідний контроль проводиться перед вивченням навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки курсантів із навчальних дисциплін, які забезпечують цю дисципліну. Він проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами кафедр попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль - оцінювання теоретичних знань і практичних навичок курсанта з конкретного змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, виступ на семінарському (груповому) занятті, тестування в т. ч. із застосуванням ЕОТ, виконання нормативів, практичних і комплексних завдань, виконання та захист лабораторних, розрахункових, графічних, курсових робіт, рефератів тощо, передбачених робочою програмою модуля (навчальної дисципліни).

Основна мета поточного контролю - постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння курсантами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності курсантів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією.

Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліках і екзаменах.

Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань курсанта, вміння використовувати їх при виконанні практичних завдань і нормативів, володіння методикою проведення занять з особовим складом, навичок роботи з електронно-обчислювальною технікою тощо.

Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять наступним чином: у чисельнику - по 4-бальній шкалі, в знаменнику - кількість балів, яка відповідає даній оцінці по 100-бальній шкалі.

Самоконтроль призначений для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного розділу (теми) навчальної дисципліни.

З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Самоконтроль здійснюється у формі тестування на ПЕОМ за темою, розділ, навчальну дисципліну.

Модульний контроль полягає в оцінюванні результатів навчання курсантів із вивчення навчального матеріалу змістового модуля за результатами поточних контролів і контрольних заходів.

Структура завдань, система проведення модульного контролю та критерії оцінки рівня знань, розробляються кафедрою та визначаються в програмах (робочих програмах) навчальних дисциплін. Він проводиться у тижні для контрольних заходів відповідно до графіку навчального процесу.

Модульний контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю курсант не може бути звільненим від модульного контролю.

Методи підсумкового контролю: диференційований залік.

Розподіл балів, які отримують курсанти

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності курсанта

9 семестр										Диф. залік	Сума
Кредитний модуль №1								Кредитний модуль №2			
ЗМ №1	ЗМ №2	ЗМ №3	ЗМ №4	ЗМ №5	ЗМ №6	ЗМ №7	МК	ЗМ №8	ЗМ №9	40	100
5	5	5	5	5	5	5	15	5	5		

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно
1 - 34	F	

Основна література:

1. Статути Збройних Сил України: збірник законів.
2. Конституція України із змінами.
3. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” від 19.11.1992 р. із змінами.
4. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення” від 24.02.1994 р. із змінами.
5. Закон України “Про охорону праці” від 14.10 1992 р. із змінами внесеними ВР України у 2917 р.

6. Наказ Міністра оборони України від 08.12.2016 № 663 “Про затвердження Положення про службу охорони праці у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України”.
7. Наказу Міністра оборони України № 20 від 28.01.1998р. “Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях та на підприємствах Міністерства оборони України” із змінами
8. Постанова КМУ від 30.11.2011р. №1232 “Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві”.
9. Наказ Міністра оборони України від 06.02.2001 року № 36 “Про затвердження Інструкції про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій у Збройних Силах України” із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства оборони в 2017 р.
10. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” від 8.06.2000 р. із змінами.
11. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” від 16.03.2002 р. із змінами.
12. Кодекс цивільного захисту України №5403-VI від 02.10.2012 р.
13. Наказ Міністра оборони України від 29.09.2014 року №685 “Про затвердження Положення про пожежну безпеку в МОУ та ЗС України”
14. Наказ МВС України від 30.12.2014 року “Правила пожежної безпеки в Україні”.
15. Зеркалов Д. “Безпека життєдіяльності” (навчальний посібник). – Київ. 2001р.
16. Цирва Ю., Баб’як О. “Безпека життєдіяльності” (навчальний посібник). – Київ. 2015 р.
17. Зеркалов Д. “Правова основа безпеки життєдіяльності”. – Київ. 2016 р.
18. Лапін В. “Безпека життєдіяльності людини (навчальний посібник)”. – Львів. 2014 р.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	Військове стажування
Основи військового управління (у т. ч. штабні процедури НАТО)	
Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право)”	Морально – психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України
Загальна тактика	Ремонтна практика
Бойова система виживання воїнів	
Військова педагогіка та психологія (у т. ч. лідерство)	

Провідний лектор:

Викладач кафедри тактико-спеціальних дисциплін
працівник ЗСУ

О.БРИКСІН